

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 11.12.2025 § 162

§ 162

Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelma 2025-2028, päivitys vuodelle 2026

Valmistelijat / lisätiedot:
Nevas Mari
Gartman Nelli
Savolainen Tuula
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Timo Pasi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman 2025-2028 päivityksen vuodelle 2026.

Käsittely

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Ympäristöterveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntö edellyttää kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on ennakoivaa, riskinarviointiin perustuvaa, tasapuolista ja suunnitelmallista. Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmien laatimisesta säädetään elintarvikelain (297/2021) 39 §:ssä, terveydensuojelulain (763/1994) 6 §:ssä, eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 8 §:ssä ja tupakkalain (549/2016) 84 §:ssä.

Valvontasuunnitelma pohjautuu ympäristöterveydenhuollon yhteiseen valtakunnalliseen valvontaohjelmaan 2025–2028 ja se sisältää vuotta 2026 koskevat elintarvikelain, terveydensuojelulain, tupakka- ja lääkelain sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelmat.

Valtakunnallisen, ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelmakauden 2025–2028 teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Teemaa edistetään toteuttamalla seuraavia tavoitteita: tietoperusteinen valvonta, osaaminen ja varautuminen. Vuonna 2026 pyritään edelleen VATI- kohdetietojärjestelmän parempaan hyödyntämiseen valvonnan vaikuttavuuden tehostamisessa. Valvontatyön osana jatketaan panostamista ohjaukseen, tiedottamiseen ja neuvontaan,

joita myös asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella valvontayksiköltä odotetaan. Varautumisen osalta varmistetaan tehokas tiedonkulku ja yhteiset toimintamallit yhteistyökuntien ja olennaisten sidosryhmien kanssa häiriötilanteissa. Hallinnollisten pakkokeinomenettelyjen käytön kehittäminen on yksikössämme myös edelleen strategisena painopistealueena. Eläinlääkintähuollon osalta valtakunnallisena painopistealueena on eläinlääkintähuoltolain muutosten vieminen käytäntöön ja yksikön omana, paikallisena painopistealueena ovat suunnitelmalliset eläinten hyvinvoinnin tarkastukset, kohdentuen vuonna 2026 hevostalleihin. Panostamme valvontayksikössämme jatkossakin työhyvinvointiin sekä esihenkilötyön kehittämiseen.

Ympäristöterveydenhuollon tehtäväkenttää koskeva lainsäädäntö on ollut ja on edelleen voimakkaassa muutoksessa. Terveystensuojelulain kokonaisuudistus on käynnistynyt 2024, ja uuden lainsäädännön on suunniteltu tulevan voimaan vuonna 2027. Näin ollen terveystensuojelulain voimaantulon muutoksiin valmistautuminen aloitetaan valvontayksikössä vuonna 2026. Uuden eläinlääkintähuoltolain voimaantulo 1.1.2026 edellyttää muutoksia erityisesti eläinlääkäripalvelujen osalta. Vuoden 2024 alussa voimaan tullut laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) täydentyy vuoden 2026 alussa asetuksella hevosten hyvinvoinnista.

Valvontayksikön alueella on tällä hetkellä valvontakohteita yhteensä 3756 kpl. Eläinsuojeluvalvonnan osalta tähän on laskettu mukaan vain kohteet, joihin voidaan tehdä tarkastus ilman epäilyä. Vuonna 2026 elintarvike, terveystensuojelu- ja tupakkalain mukaisiin kohteisiin on tavoitteena tehdä yhteensä 1842 suunnitelmallista tarkastusta. Lisäksi asumisterveyden tarkastuksia, jotka ovat suunnitelman ulkopuolisia, tehdään arviolta 110 kpl. Eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan liittyviä tarkastuksia toteutuu arviolta 780 kpl, joista 25 kpl ilman epäilyä tehtäviä tarkastuksia. Ilman epäilyä tehtävissä tarkastuksissa erityisenä painopistealueena ovat talleihin kohdennetut tarkastukset.

Valvontasuunnitelmassa on huomioitava suunnitelmallisen työn lisäksi resurssit myös sellaisten tehtävien hoitoon, joihin kuluva aikaa ei voida ennakoita. Tällaisia ovat esimerkiksi häiriötilanteiden aiheuttamat toimenpiteet, hallintopäätösten valmistelu, ilmoitusten ja hakemusten käsittelyt, lausunnot, neuvonta, sidosryhmätyö sekä laatutyö ja varautuminen.

Yksikössä on asetettu suunnitelmallisen valvonnan osalta tavoitteeksi vähintään 80 % osuus laskennallisesta tarkastustavoitteesta elintarvike- ja terveystensuojeluvalvonnan osalta. Elintarvikevalvonnan osalta tähän on mahdollista päästä, mikäli resurssia haastavat riskitekijät eivät toteudu. Terveystensuojeluvalvonnan osalta päästään vuonna 2026 samoin arviolta n. 80 % tasolle suunnitelmallisten tarkastusten tavoitteesta. Muutos nykyiseen, yli 90 % tulokseen johtuu AVIn toteuttaman selvityksen pohjalta ilmenneestä tarkastusvelasta, jota tullaan purkamaan seuraavien muutaman vuoden ajan. Riskitekijöinä tavoitteen toteutumiselle ovat erityisesti erilaiset häiriötilanteet, kuten talousveden häiriötilanteet tai ruokamyrkytysepidemiat, henkilöstön poissaolot ja sijaisten perehdytykseen kuluva aika, sekä mahdolliset keskusviranomaisen taholta tulevat toimeksiannot.

Valvontayksikön nettisivuja on kehitetty vuonna 2025 viestintäasiantuntijan tuella ja työtä jatketaan edelleen vuonna 2026. Tavoitteena on, että ympäristöterveyden palvelut olisivat mahdollisimman helposti asukkaiden

löydettävissä ja ohjeistukset hyödynnettävissä. Tarkastustyön osalta asiakastyytyväisyyttä seurataan sähköisen kyselyn avulla.

Työssäjaksamista ja työn sujuvuutta on pyritty lisäämään panostamalla lähiesihenkilötyöhön sekä uusien toimintatapojen kehittämiseen. Syksyllä 2025 aloitti uusi tiimiesihenkilö elintarvikevalvonnassa, ja vuodelle 2026 on suunniteltu esihenkilötyön lisäämistä eläinlääkintähuoltoon nykyisiä vakansseja hyödyntäen.

Valvontayksikössä seurataan suunnitelman toteutumista kokoamalla toimintaa kuvaavia mittaritietoja kuukausittain tulokorttiin. Lisäksi tulosityksikkötasolle kootaan neljännesvuosittain suoritettuja seuranta varten, ja näitä tarkastellaan myös palvelualueen kokouksissa. Valvontayksikön työtä kehitetään sisäisen auditoinnin avulla. Vuodelle 2026 on suunniteltu keskittyttävän tarkastusten auditointiin erityisesti paritarkastuksia hyödyntäen.

Valvontasuunnitelman hyväksyminen ja toteutumisen arviointi

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan hyväksymä päivitetty valvontasuunnitelma toimitetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastoon. Vuoden 2026 alusta aluehallinnon uudistuksen myötä Ruokavirasto sekä Lupa- ja valvontavirasto arvioivat sekä kuntien valvontasuunnitelmia että niiden toteutumista aluehallintoviranomaisen sijaan. Toteutumista arvioidaan suunnitelmakautta seuraavana keväänä, jolloin raportti toimitetaan ympäristö- ja rakennuslautakunnalle hyväksyttäväksi, ja tämän jälkeen edelleen keskusviranomaisille arviointia varten.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelma v. 2025-2028 päivitys vuodelle 2026

Oheismateriaali

Tiedoksi

Kirkkonummen kunta
Kauniaisten kaupunki
Etelä-Suomen aluehallintovirasto